De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

verder ben ik toen niet geweest) heel veel vlinders vlogen o. a. weerschijnvlinders, de ijsvogel en de rouwmantel. In elk geval, al is 't alleen om gewone boschplanten en dieren, vooral om de paddestoelen en zangvogels is 't bosch waard door ons bezocht en bestudeerd te worden, even goed of 't tot ons landje behoorde.

E. HEIMANS.

ALS DE ZULTE BLOEIT.

Twee maal in 't jaar wordt er bij Amsterdam een groot bloemenfeest gevierd. 't Eerste valt in 't vroege voorjaar, als de landen langs den Schinkel bedekt zijn met 't levend goud der dotterbloemen. Al meer dan eens heb ik daarvan verteld. En als de groote zomervacantie voorbij is, maar toch ook de herfst zich nog niet voelen laat, dan begint het tweede. Dan komt de zulte in bloei aan de oevers der Zuiderzee. In den loop van den zomer zijn de saprijke stengels opgerezen uit de rozet van spartelvormige gladde wortelbladeren; die den winter door overbleven. Vast aaneengesloten werkten ze zich omhoog, een dicht bosch vormend, dat 't heele grijze wad overdekte met frisch groen. En nu de groeizame zomer ten einde loopt, beginnen zich aan den top der meer dan meterhooge stengels de lichtblauwpaarse sterretjes met gele hartjes te openen, eerst een enkele vroege plant, dan volgen er meer, totdat 't heele wijde zulteland één groote, zacht wiegende bloemenzee is geworden.

De dotterbloemen met haar groote botergele kelken, de saprijke donkergroene bladen en de van jong leven zwellende stengels hooren geheel in de lente thuis, in den tijd van overmachtig uitbotten in kwistige vruchtbaarheid. Ze hóóren bij de zwoele, vochtdragende westenwinden en de gezwollen wolken, zwaar van regen, die langzaam voortdrijven, en als we ze in 't najaar soms voor de tweede maal bloeiend vinden, dan is 't of we weer van den hoogen hemel 't mateloos jubelen der leeuweriken hooren en of in de blauwe verten weer verward kiviets- en gruttogeroep wemelt.

Maar de teere zultebloemen hooren bij den lichtblauwen hemel en de ijle lucht van een helderen najaarsdag, als zoo vreemd uit een heg 't rille murmelen van een roodborstje de roerlooze stilte breekt of nog eenmaal de merel boven in een boom zijn zuivere fluittonen laat vloeien. Voor 't laatst vliegen de zomersche kapellen en gaan te gast op 't zoete vocht, dat druipt uit de wond van een blankschilferigen berkenstam. Maar tegen den avond, als de zon wegzinkt en de heele westelijke hemel in vuur staat, doet zich de najaarskoude voelen en alles zoekt een schuilplaats voor den nacht.

Van dat alles is de zulte een voorbode, doch als zij bloeit is 't zoo ver nog niet. De zon schijnt nog warm en tallooze insecten omfladderen de honingrijke bloemen. 't Is een rijk feestmaal voor de bonte atalanta's en de dikke bedvijvige hommels, die driftig de gouden kelkjes der buisbloemen een voor een afwerken en dan brooddronken gonzende wegzeilen over de zacht deinende bloemenzee, de moeite niet nemend den tong in te trekken, die languit omlaag hangt. Duizenden lichte sterretjes lokken hem van alle zijden, terwijl hij voortzoemt, de vleugels flikkerend in 't zonlicht, en waar hij zich ook neerlaat, steeds komt hij terecht op één ervan. En elk sterretje heeft een gouden hartje, dat bestaat uit vele gouden honingbakjes met fijn gekartelde randjes en gevuld met zoeten nectar. In honingrijkdom kan de zeeaster wedijveren met de heidevelden, en evenals tegenwoordig de bijenkorven naar de bloeiende heide vervoerd worden, opdat daar de bijen voor 't laatst nog eens een rijken honingoost binnenhalen, zoo zonden vroeger de Friesche bijenhouders jaarlijks vele korven per schip over de Zuiderzee naar 't Koegras, dat toen nog niet omdijkt was en geheel vol stond met onze eenige inlandsche aster, de zulte.

Ook hier bij Amsterdam profiteeren de honingbijen ervan, maar veel worden ze hier niet gehouden, en 't zijn meest wilde insecten, die erop te gast gaan. Zoo wemelt het er vaak van de pistooltjes of gamma-uiltjes, kleine nachtvlindertjes, met een licht figuurtje op de vleugels, waarin men een pistool of de Grieksche letter γ zien kan. Hoewel 't nachtvlinders zijn, fladderen ze hier vroolijk rond tusschen de vuurvlinders, dagpauwoogen, distelvlinders, vossen en atalanta's, al is 't wel te merken, dat ze 't felle zonlicht mijden en zooveel mogelijk lage bloemen bezoeken in den schaduw der groote. Ook van bloemenvliegen wemelt 't hier natuurlijk, zooals de algemeene Eristalis arbustorum en Er. intricarius in zijn fluweelbruine pak, de mooi geteekende catabomba, de groenglanzende lucilia's en nog andere. Over den grond vliegen op open zonnige plaatsen zandloopkevers (Cicindela maritima) voort.

Naast zulte komen hier voor: Salicornia herbacea, Cochlearia officinalis, Phragmites communis, Glyceria distans, Juncus Gerardi, Glaux maritima.

Maar datgene, waardoor Zeeburg toch nog 't meest aantrekkelijk is, in dezen tijd vooral, zijn de vogels. In een vorig stuk heb ik hierover reeds veel verteld en tevens beloofd, met den lezer ook eens naar 't zulteland te gaan. Die belofte wil ik nu vervullen, maar vooraf moet ik voor één ding waarschuwen. In mijn stuk: „Vogels op Zeeburg", maakten we eenige denkbeeldige wandelingen om den Diemer

De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

Buitenpolder en zagen hier ongeveer alle vogels, die ik daar had waargenomen. Zoo kregen sommigen wel een beetje te hoog denkbeeld van den vogelrijkdom daar, want om de vogels, die wij toen op twee of drie tochten zagen, waar te nemen, had ik zeker wel een vijf en twintig keer den buitenpolder moeten bezoeken. En vaak is 't voorgekomen, dat wij beiden, mijn vriend en ik, terugkeerden van Zeeburg, zonder ook maar iets bijzonders te hebben gezien. Dan was je in een vrij landerige stemming, want Zeeburg ligt lang niet naast de deur en veel aantrekkelijkheid bezit 't landschap er niet. Zoo kwam 't, dat we er vaak langen tijd niet over spraken, er nog eens heen te gaan, vooral in 't voorjaar en in de zomervacantie, als er zooveel anders is, dat je aandacht in beslag neemt. Maar als de warme hoogzomer voorbij was, in den tijd dat van ver en nabij de stedelingen terugstroomen naar de groote stad, dan begonnen we toch ook weer aan Zeeburg te denken. Dan gebeurde 't soms, dat je 's nachts hoog in de donkere lucht vogelstemmen hoorde, eerst onbestemd en weifelend in de verte, maar snel naderend en luider wordend, tot je ze recht boven je hoorde, vele heldere fluittonen, verward dooreen, heel droevig wegvloeiend in den zwarten nacht. Langzaam verwijderde 't zich weer en werd al zwakker... ál zwakker... in de verte hoorde je de stemmen nog flauwtjes dooreen wemelen, dan stierven ze weg en 't was weer stil. 't Waren wulpen, die daar voorbij vlogen door de duisternis, hoog boven de slapende stad. Zien deed je ze niet, maar des te meer indruk maakte hun klagende roep, die je zoo doet denken aan het onstuimige, troostelooze duinlandschap onder den grijzen regenhemel. Daar vliegen de regenwulpen rond, en wijd klinkt hun droevige roep over de verlaten duinen. Zoo hoorde ik ze 's nachts boven de stad en 't was of ze mij toeriepen: de trektijd is begonnen, laat hem toch niet voorbijgaan. En dan voelde ik mij met onweerstaanbare kracht weer getrokken naar dat eentonige Zeeburg, waar ik zoolang niet geweest was en waar 't misschien reeds wemelde van de vogels, die te vergeefs op ons wachtten. En we gingen er den eersten vrijen dag op uit naar 't zulteland, dat ons gewoonlijk niet te leur stelde. Hoe vaak we er ook reeds geweest zijn, telkens zien we weer nieuwe dingen.

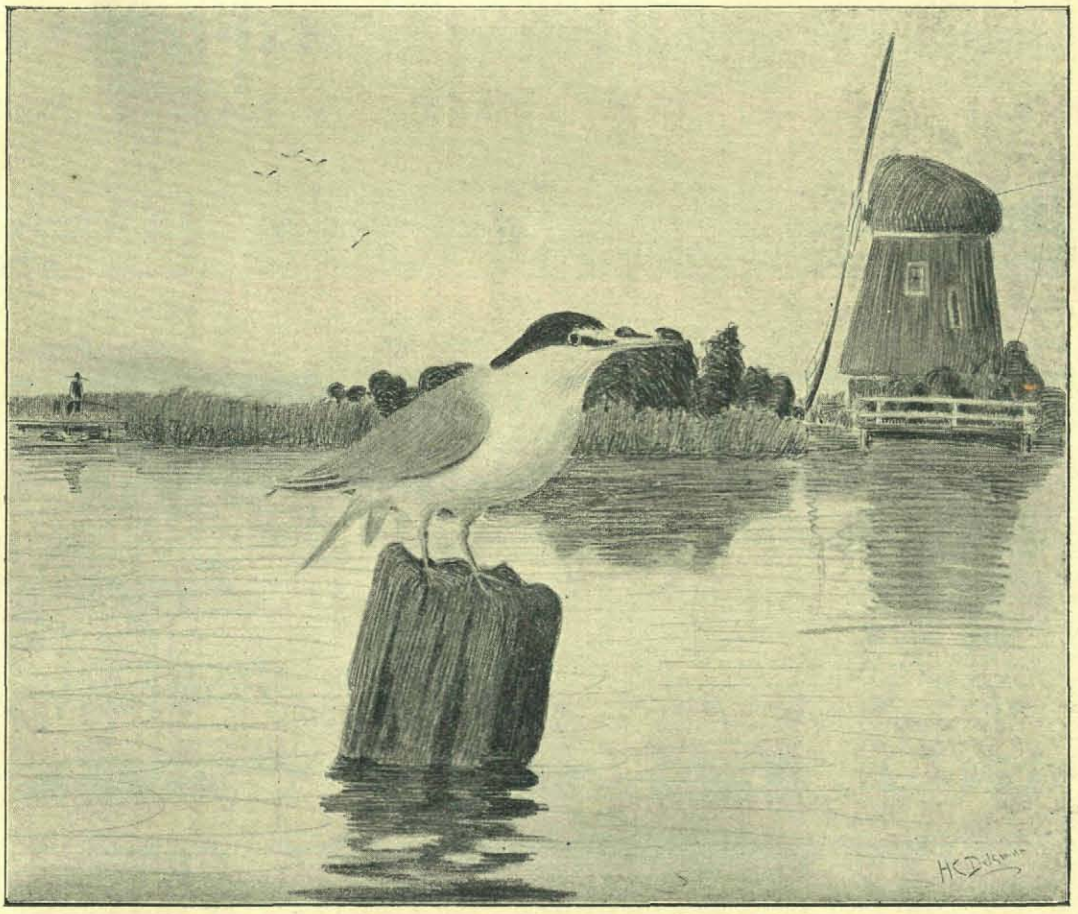

Vooral op 't eind van de zomervacantie is 't er levendig, daar, waar 't zeewater den rand van de zulte bespoelt, waar een breede onbegaanbare slibzoom den overgang vormt van 't kleiland naar 't water. Om er te komen moeten we dwars door de manshooge zulte dringen. Maar laten we eerst het

De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

dammetje eens oploopen. Rechts van ons hebben we de zee, waar op „halve dagen" een aanzienlijk deel van de Amsterdamsche jeugd komt rondplassen en zwemmen, links ,t kleiland, dat langzaam afglooit, tot waar ,t water den voet der zulte bespoelt en een ondiepe strook vol zandbankjes den waadvogels een prachtige gelegenheid biedt om voedsel te zoeken. We hebben van deze plaats een mooi overzicht over die strook en zien, dat 't er wemelt van tallooze grootere en kleinere vogels, in allerlei standen en houdingen, maar de meeste druk bezig met hun snavels in 't slik te woelen of in 't water rond te zoeken naar voedsel. Vlak voor ons vliegen haastig een paar watersnippen op en zoeken „ketsend" een goed heenkomen. Ziet ge de lichte lengtestrepen op den rug en den langen rechten snavel? Op de kantige 'steenen van 't dammetje, teekenen zich overal de gele kringen van 't zoo algemeene korstmos Parmelia parietina af.

De zulte eindigt vrij plotseling, de buitenste planten staan met den voet in 't water. Hier en daar staat nog een geïsoleerde zultegroep van een paar honderd planten, als een eilandje in 't water, op een ondiepe plek. We hebben nu links en rechts water. Van tijd tot tijd vliegen voor ons een paar oeverloopertjes op, ge herkent ze makkelijk aan die witte streep over de vleugels, met een bocht op den staart overgaand. Ze zien ons altijd eerder dan wij hen en 't kost heel wat moeite, ze waar te nemen, terwijl ze bij tweeën of drieën op de door 't water bespoelde steenblokken van den dam voedsel vinden. Maar lukt het, dan is 't ook een genot, die slanke diertjes door den kijker te bespieden, met hun helderwitte onderzijde, scherp afstekend tegen de donkerbruine bovenzij en borst, met hun fijne kopje en dunnen snavel en pootjes, die zoo zeker rondstappen op de glibberige steenblokken, nu en dan door 't water overspoeld. Bij elken stap wipt 't staartje op en rekt zich 't halsje even uit. Maar daar merken ze onraad, de kopjes gaan omhoog, de zwarte kraaloogjes zien spiedend naar links en rechts, de fijn geteekende vleugeltjes worden uitgespreid, even nog en daar reppen ze zich helder roepend voort laag over de zee in een wijden halven cirkel, om zich een heel eind achter ons op 't dijkje weer neer te laten.

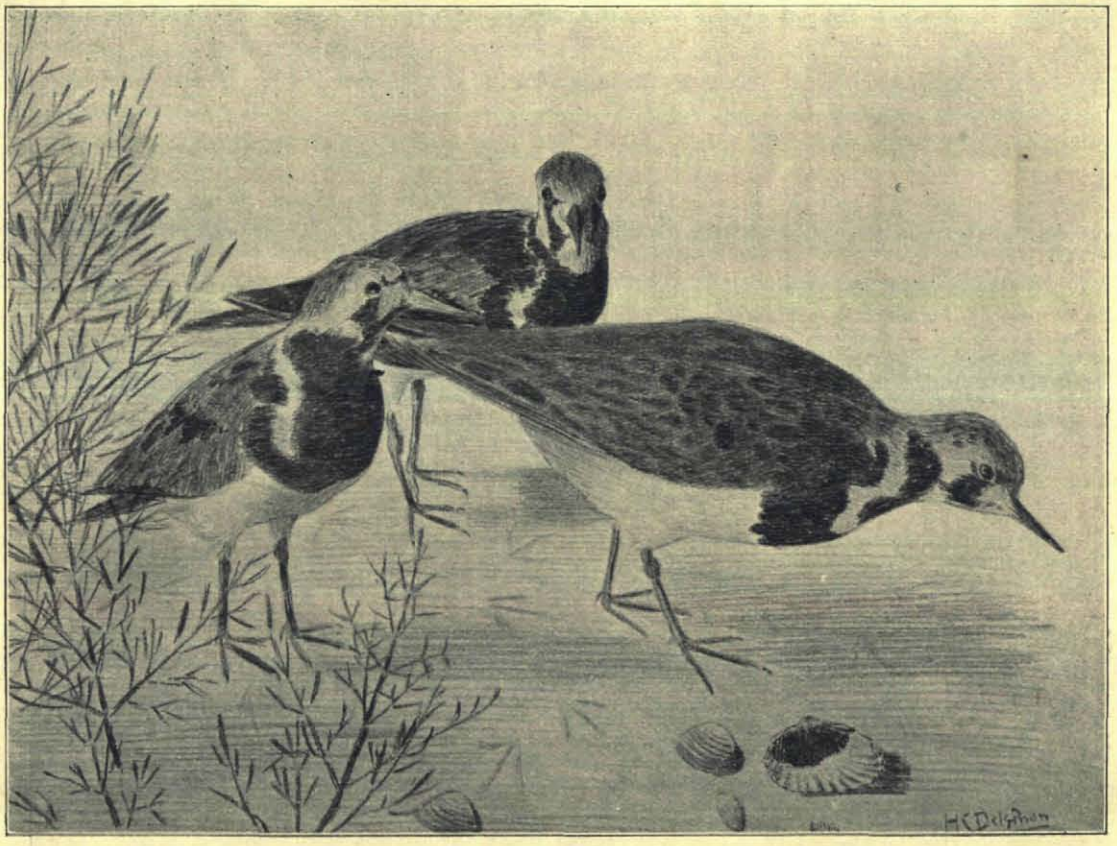

Steenloopers.

Al dichter en dichter naderen we intusschen een wolk van sterntjes, die maar steeds op dezelfde plaats boven 't dammetje blijft dwarrelen. Daar valt zeker wat te halen! Nu, dat is dan ook zoo, in 't dammetje is hier een opening van een meter of tien breedte, waardoor bruischend 't water over de steenblokken stroomt, een watervalletje of stroomversnelling vormend, doordat 't niveau links hooger

De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

is dan rechts. Daar hebt ge 't gewone roodsnavelige vischdiefje en 't zwarte sterntje, en jonge zwarte sterns, wittig met een zwart vlekje achter 't oog. En dan nog een paar dwergsterntjes, met zwarte kapjes, die niet tot den snavelwortel doorloopen.

Nu vlug schoenen en kousen uit en dwars door den waterval naar de overzij gewaad. Wel moet ge voorzichtig zijn in den snellen stroom en rustend op de glibberige steenen op den bodem, maar spoedig hebben we den veiligen overkant bereikt. Prachtig bloeien hier vlasbekjes en bitterzoet tusschen de kantige bazaltsteenen. Een eindje voor ons kiest net een familie bergeenden 't ruime sop. Ze hebben rustig op den dijk gezeten, doch waggelen op onze nadering naar 't water en zwemmen langzaam weg. Schuw zijn ze weinig, andere eenden zouden dadelijk opgevlogen en uit 't gezicht verdwenen zijn. Onze bergeenden echter laten zich soms tot op een meter of tien naderen, zonder dat we ons zeer verbergen. Kijk, in de verte zitten ook nog een paar schollevaars op den dijk, koolzwart. In Japan worden onze waterraven voor de vischvangst gedresseerd, een zeer na verwante soort ten minste. In een Japansche reisbeschrijving van Brownele vond ik daarover 't volgende:

„Den volgenden nacht bevonden we ons in een bootje op de rivier, met een vreugdevuur aan 't eene uiteinde van het vaartuigje en om ons heen in het water een schreeuwenden, krassenden zwerm zeeraven, die door twee mannen werd vastgehouden door middel van uit dennevezels vervaardigde leidsels. Deze mannen leidden hen, schreeuwden tegen hen, sloegen met de stokken door het water, zoodat dit tegen hen opspatte, bevrijdden hen, wanneer zij zich al te erg verward hadden, en ontlaadden hun kroppen, wanneer deze vol waren. Iedere vogel had een ring om den nek, die maakte, dat zij alleen de kleine vischjes konden opslokken, en een band om het lichaam met een handvat aan den bovenkant, door middel waarvan men hen in en uit het water kon tillen. De mannen met de leidsels hadden de handen vol, want zij moesten 16 hongerige zenuwachtige beesten regeeren, die onderdoken en met de vleugels klepten en 16 verschillende kanten uit wilden. Het vuur aan den boeg was het aas, dat de visschen naar de oppervlakte van het water en binnen het bereik van de noodlottige snavels lokte, waarin een ongelooflijk aantal van hen verdwenen. In de 3 uur, dat wij op het water vertoefden, brachten de vogels wel minstens 100 visschen." De waterraven worden door de Chineezen en Japanners van hun geboorte af gedresseerd en maken hooge prijzen. Onlangs konden de Londenaars in het hippodrôme zoo'n vischvangst zien vertoonen, door een echten Chinees en echte waterraven. De arena had men hiertoe vol water laten loopen.

Doch nu weer uitgekeken, de schollevaars vliegen weldra op, net een plankje met een paar vleugels, zoo plat zijn ze in de vlucht. Hola, vlak voor ons gaat daar uit zulk een groote bruine vogel op, die we aan de korte, krachtige klauwen dadelijk als een roofvogel herkennen. Hij vliegt weg over de zee, de toppen van de vleugels naar boven omgekruld. 't Is een bruine kiekendief, een van de weinige groote roofvogels, die nog eenigszins algemeen voorkomen in ons land. Boven 't Naardermeer of de Ankeveensche plassen kunt ge hem vaak genoeg zien rondwielen tegen den zonnigen zomerhemel, als een koning zijn jachtgebied, de wijde blauwe plassen, overschouwend. Kijk, daar hebben we de overblijfselen van een zijner slachtoffers, aan de gelobde teenen als een koetje te herkennen.

Nog voortdurend vliegen links en rechts van ons telkens oeverloopertjes op, soms vrij dicht voor ons, zoodat 't ons spijt, dat we niet beter uitgekeken hebben. Maar nu zullen we toch eens beter op letten. Daar loopen er reeds een drietal aan den waterrand. Maar dat zijn geen overloopertjes. Kijk eens, hoe mooi ze geteekend zijn, pikzwart op de borst en aan de zijden van den kop. 't Zijn de mooie steenloopers, die daar voedsel zoeken tusschen 't wier, dat de steenen bedekt. Jammer, dat ze zoo schuw zijn, reeds hebben ze ons gezien, spieden wantrouwend rond en vliegen roepend weg: kiet, kiet, kiet kiet-kiet ... hoe langer hoe sneller, op wulpenmanier. 't Dijkje eindigt hier loodrecht op een ander, dat links naar Schellingwoude voert, rechts in zee doodloopt.

We zijllen linksaf gaan, doch 't is zaak een beetje door te stappen, want de avond nadert en over een goed uur zal 't reeds te donker zijn om de vogels nog goed te herkennen op een afstand. Kijk eens, hoe druk 't begint te worden aan de overzij van het water, aan den rand van het zulteland. Telkens komen weer nieuwe vogels aanvliegen, die er willen overnachten. Ziezoo, nu hier de zulte maar in, en gauw erheen. Tot aan den hals verdwijnen we in de dichte zulte, alleen met 't hoofd komen we uit boven de bloemenzee, duizenden lichte sterretjes zien ons aan van alle zijden. Links en rechts hoor je de korte geluidjes van rietgorzen en gele kwikstaarten, boven ons hoofd zwenkt een breede rij kivieten, duidelijk hooren we 't zoeven der stompe wieken, half wit, half zwart. Ook komen telkens blauwe reigers aanvliegen, om zich neer te laten aan den slibrand. Daar moeten wij ook heen, al is dat makkelijker gezegd dan gedaan, want hoe meer we 't water naderen, des te weeker wordt de grond en laarzen en broekspijpen zitten reeds vol klei. Alleen door telkens de zulteplanten plat te trappen kunnen we

De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

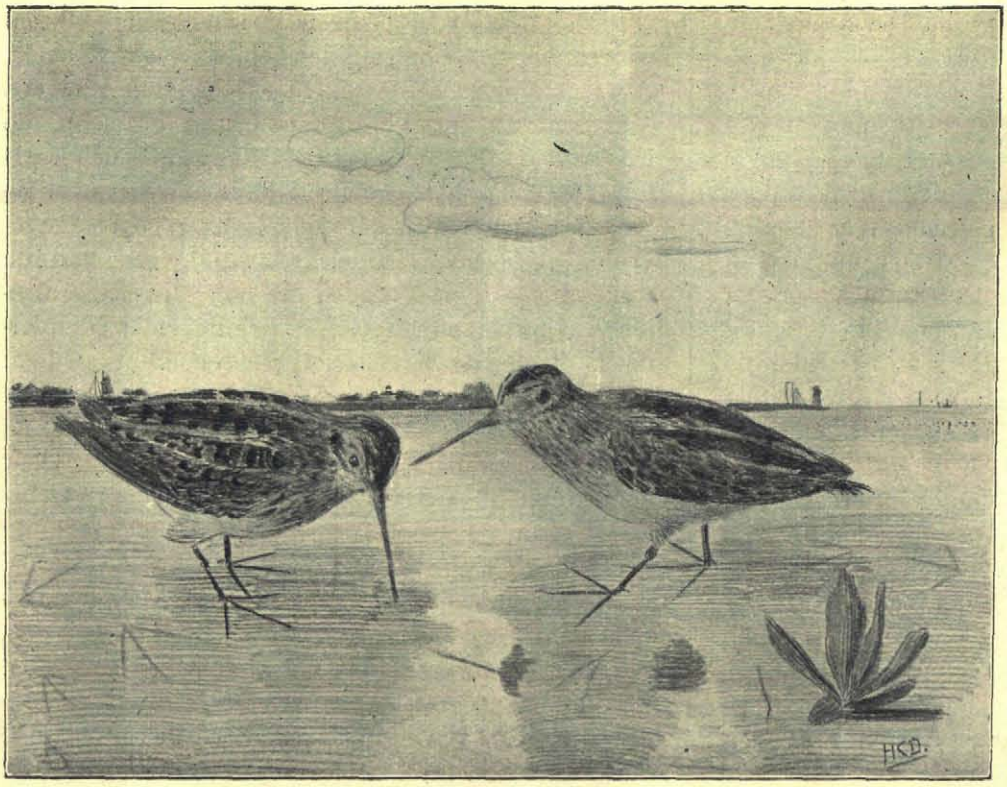

Bokjes.

tot vlak aan den rand naderen, maar hier, alleen met 't hoofd uitstekend boven de laatste zultehaag, hebben we dan ook een uitzicht, dat de moeite wel loont. Wat al vogels waden daar dooreen, groote en kleine, sommige vlug voortloopend, andere doodstil wachtend, sommige zwijgend, andere telkens roepend. Stil, daar vlak voor ons, geen twee meter van ons af, staan een paar bokjes met hun langen snavel druk in 't slib te boren; zoo ijverig zijn ze bezig, dat ze ons heel niet opmerken. Een grutto laat, wat verder aan den kant staande, telkens zijn roep weerklinken en heel uit de verte komt droomerig 't welluidend tjululu van een tureluur tot ons over. Maar nu eens op de groote vogels gelet, die daar voor ons rondstappen. 't Meerendeel zijn blauwe reigers en hun aantal wordt nog steeds grooter; telkens hooren we hun schorren kreet boven ons in de lucht. Ze waden langzaam rond en staan soms een minuut of vijf achtereen in een dwaze houding met lang uitgerekten hals op iets te loeren. Daar spreidt er een de breede vleugels uit en wiekt laag over 't water voort, over een zwerm koetjes, die daar rustig rondzwemmen. Onverwacht zien deze den grooten reiger over zich heen vliegen en, meenend dat een roofvogel het op hen gemunt heeft, vliegen ze eensklaps alle snorrend op en zoeken angstig een goed heenkomen.

Daar komen een viertal lepelaars aanzweven, de halzen recht naar voren gestrekt, net als eenden, en geheel sneeuwwit, zonder een enkel zwart veertje in de vleugels. Dicht bij ons laten ze zich neer en blijven rondloopen, zoodat we ze op ons gemak kunnen opnemen. Maar kijk, wat hebben we daar voor zonderlinge steltloopers, in een bont pakje, sneeuwwit met pikzwart, en met een dunnen zwarten snavel, die naar boven omgebogen is, net 't tegengestelde van een wulp. 't Zijn drie kluiten, prachtige vogels, die alleen op de Zeeuwsche-, Zuid-Holl.- en de Noordzee-eilanden broeden. 't Is een lust, ze daar in den broedtijd met groote sprongen over den grond te zien dansen en met uitgebreide vleugels voort te zien snellen over de vlakte. Hier zijn ze echter veel bedaarder, kalm stappen ze voort, steeds maar met hun zonderlinge snavels van links naar rechts en van rechts naar links maaiend langs de oppervlakte van het water.

Dicht daarbij staat nog een troepje vogels, die ook helder wit met pikzwart geteekend zijn Scholeksters, zoo algemeen langs 't Noordzeestrand. Duidelijk ziet ge reeds uit de verte den rooden snavel en de roode pooten, waaraan ze hun wetenschappelijken naam Haematopus (= bloedpoot

Zeeduiker.

De Levende Natuur 12 (4-5):88-93 (1907)

danken. Langs den waterkant wemelt het van kleinere vogeltjes, strand- en bontbekpleviertjes en strandloopertjes, die verwonderlijk snel over de vlakte voortrennen en allerlei welluidende toontjes laat hooren.

Wat klinkt daar voor een spottend gelach? Zijn er jagers in de buurt, dan is 't zaak ons maar uit de voeten te maken, want we zijn op verboden terrein. Maar neen 't komt van omhoog, hoor: hàhàhà, hàhàhà, een basgeluid, geen heldere lach, maar boosaardig, vol leedvermaak. 't Zijn zilvermeeuwen, wees gerust, zij zullen u niet deren.

Op 't water zwemmen nog allerlei eenden rond, doch 't is langzamerhand te donker geworden, om ze duidelijk te zien. In de verte zien we reeds de lichten van de Schellingwouder sluizen. Naar huis dus! Dwars door de zulte gaat 't, waarbij telkens bokjes vlak voor ons opvliegen en in zigzaglijn een goed heenkomen zoeken. We kunnen tevreden zijn over onzen dag. Hebt ge zin, dan gaan we van den winter nog eens.

H. C. DELSMAN.

HEEFT FABRE TOCH GOED GEZIEN?

(Ammophila hirsuta of lutaria?)

Ik zal u dadelijk maar schrijven, dan krijgen we misschien dit jaar nog voldoende gegevens, om de zaak uit te maken, tenminste als de lezers flink meehelpen. Voor de tweede maal betrapte ik namelijk de ruige zandgraafwesp (die gewoonlijk spinnen vangt) met een grauwe rups.

Laat ik voor de nieuwe lezers even in 't kort de geschiedenis herhalen, want ze is vrij ingewikkeld.

Van de Ammophila's met hun langgesteeld rood en zwart achterlijf waren tot voor kort 3 inlandsche soorten bekend:

1. *A. sabulosa*, de groote rupsendooder, lengte tot 25 mM., steel van het achterlijf lang, geleidelijk overgaande in het breedere gedeelte, vangt *één groote groene rups* (fig. pag. 137, X).

2. *A. campestris*, de kleine rupsendooder, lijkt veel op sabulosa, maar is kleiner en heeft de derde cubitaalcel gesteeld (fig. pag. 137, X), vangt *6 à 7 kleine groene rupsjes.*

3. *A. hirsuta*, de ruige zandwesp, steel van het achterlijf vrij kort, verbreeding plotseling (fig. pag. 137, X), vangt *spinnen.*

Nu vertelt de beroemde Fabre in zijn souvenirs etymologiques, dat A. hirsuta rupsen vangt. De heer Thijsse sprak voor 5 jaar zijn verbazing uit, dat dezelfde graafwespsoort in Frankrijk rupsen, en in ons land spinnen zou vangen. Was het waar, dan hadden we hier een biologische merkwaardigheid van den allereersten rang. Immers, een dier, welks geheele instinct is ingericht op het vangen en verlammen van spinnen, kon onmogelijk ook begaafd zijn met de geheel andere eigenschappen, noodig voor het opsporen en verlammen van rupsen, die nog wel onder den grond leven. Tegelijk sprak hij het vermoeden uit, dat onze A. hirsuta en die van Fabre niet dezelfde dieren waren.

In Jaargang VIII, pag. 134, deelde de heer Houben mede, dat in den Helder A. hirsuta wel degelijk rupsen vangt. Hierop spoorde de redactie in Jaargang IX de lezers aan, er een oogje op te houden, wat toen geen resultaat opleverde.

Op 5 Augustus 1905 zag de heer Thijsse op Texel weer een zoogenaamde hirsuta met een rups (fig. pag. 136, deel X). Na het heele, interessante proces van graven, nest afsluiten met een steentje, rups ophalen, te hebben bespied, ving hij de wesp. Deze bleek te zijn een voor onze fauna nieuwe Ammophila, nl. *A. lutaria.* Hij onderscheidt zich van den spinnedooder bijna alleen door het fraai regelmatig gestreepte propodeum (fig. pag. 137, deel X, links). Zoo was dus het raadsel opgelost, Fabre was even mis geweest en ons land een graafwesp rijker.

Maar — nu zag ik in 1906 weer een hirsuta met een *grauwe rups.* Ditmaal was het een echte hirsuta; ik zond rups en wesp aan den heer Thijsse om te kontroleeren, wat hem „in groote verlegenheid" bracht. Dr. Oudemans zou de buitensporige A. hirsuta nog eens onder handen nemen, maar kon, naar ik meen, geen oplossing geven,

30 Mei 1907 was een koude, maar zonnige dag. Ik was er tijdig op uitgetrokken om iets van de leefwijze van Tiphia morio [1]) te weten te komen. Maar mijn pogingen waren vergeefsch, het eenige exemplaar ging er na wat snuffelen vandoor en was verder onvindbaar. Ik werd echter spoedig schadeloos gesteld door een hirsuta, die heel zenuwachtig om een polletje buntgras heen draaide. In één moment schoot me de heele geschiedenis door het hoofd, die ik voor de geduldige lezer boven heb trachten duidelijk te maken.

Opletten was dus de boodschap, kijker gesteld voor 3 M. afstand, horloge naast me. Omdat het geval biologisch nog al van belang is, laat ik een vrij uitvoerig verslag der waarneming volgen.

11.15. De wesp loopt ijverig om het polletje, graaft van links een centimeter diep, komt eruit,

[1]) Waarschijnlijk nieuw voor onze fauna. Voor 't eerst waargenomen en gevangen 5 Mei ♂ en ♀. Later kom ik er wellicht op terug.